

סיכומי הדרך היומי

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה | **מחודדים** | בפיך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שמחים לבשר על חידוש שמיעת השיעורים בטלפון בעברית ובאנגלית במספר 0799-379-634

לע"נ ר' פינחס בן ר' בנימין בינוש זצ"ל

עליהם.

ערב למלוה עובד כוכבים שפרע לו קודם שתבע היתומים - לרבא: אפילו למ"ד שחוששים לצררי גובה הערב, שכיון שעכו"ם הולך לערב תחילה אין מתפיס לו צררי. לרב אשי: אדרבה, אף למ"ד שאין חוששים לצררי, בעכו"ם שהולך לערב תחילה חוששים, מפני שאין מקבל ערבות אלא אם מתפיס צררי לעכו"ם.

משה בר עצרי היה ערב לכתובת כלתו אשת בנו רב הונא שהיה צורבא מרבנן והיה דחוק למעות, אמר אביי: אין מי שיתן עצה לרב הונא שיגרש את אשתו, ותגבה כתובתה מאביו, ואח"כ יחזירנה, ואף שאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים שניתנו לו ואחריו לפלוני' כרשב"ג שאם מכר מכר - בנו שאני, וצורבא מרבנן שאני. אמר לו רבא: והרי שנינו שקודם שמגרשה מורים לו ב"ד להדיר אשתו. והשיב אביי שיכול לגרש מחוץ לב"ד. לבסוף התברר שהוא כהן ואם יגרשנה לא יכול להחזירה, אמר אביי: היינו דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא.

ערב דכתובה - דברי הכל לא משתעבד, ואף אם יש לבעל נכסים, שאין דעתו להתחייב אלא לעשות מצוה לשדכם, ולא חסרה האשה ממון עפ"י הערב.

קבלן דבעל חוב - דברי הכל משתעבד.

קבלן דכתובה וערב דבעל חוב - י"א שאם יש נכסים ללוה משתעבד, ואם אין לו לא משתעבד, וי"א שלעולם משתעבד, וכן הלכה.

במעשה דמשה בן עזרי - למ"ד שקבלן דכתובה משתעבד רק אם יש לבעל נכסים, יש לפרש שהיו נכסים לרב הונא בשעת הנישואין ונשתדפו, או שלכו"ע אב הערב לכתובת בנו משתעבד גם אם אין לבנו נכסים.

יום ראשון פרשת מטות מסעי - כ"ב תמוז תשע"ז

דף קע"ה ע"א

שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואחר כך אמר 'מנה לפלוני בידני' - נאמן, חזקה אין אדם עושה קנוניא על הקדש. ולמסקנא היינו

שבת קודש פרשת פנחס - כ"א תמוז תשע"ז

דף קע"ד ע"א

כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו, חוץ מערב (במשנה דידן) וצידון וראיה אחרונה.

לשונות קבלת ערבות או קבלנות:

לרב הונא: 'הלוהו ואני ערב', 'תן לו ואני ערב', 'הלוהו ואני פורע', 'הלוהו ואני חייב', 'הלוהו ואני נותן' - לשון ערבות. 'תן לו ואני קבלן', 'הלוהו ואני קבלן', 'תן לו ואני פורע', 'תן לו ואני חייב', 'תן לו ואני נותן' - לשון קבלנות.

לרב חסדא: כל הלשונות הנ"ל לשון קבלנות, חוץ מ'הלוהו ואני ערב' שהוא לשון ערבות.

לרבא: כל הלשונות הנ"ל לשון ערבות, חוץ מ'תן לו ואני נותן' (וכל שכן 'תן לו ואני קבלן') שהוא לשון קבלנות. (והלכה כמותו).

לאמימר 'תן לו ואני נותן' - אין למלוה על הלווה כלום, וסיימה הגמרא שאינו כן, ורק אם נשא ונתן ביד נפטר הלווה לגמרי.

כשם שאין נפרעים מן הערב תחילה, כך אין נפרעים מנכסי לווה תחילה - שנכסיו של אדם הם ערבים על החוב.

מעשה בערב על חוב שמת הלווה ופרע הערב קודם שיתבע היתומים, וחזר הערב לתבוע היתומים הקטנים, ופטרם רב פפא משום שפריעת בע"ח מצוה, ויתומים קטנים אינן חייבים במצוות. ורב הונא בריה דרב יהושע פטרם מטעם שמא התפיס אביהם צררי למלוה. ונפק"מ ביניהם: כשהודה הלווה קודם מותו שלא פרע החוב, או שנידוהו על שרצו לפרוע החוב ומת בנידויו - שחשש צררי ליכא, אך הטעם שאינם בני מצוות קיים. ופסקו כרב הונא בריה דרב יהושע שאם מת בנידויו גובין מן היתומים, ודלא כרב פפא.

דף קע"ד ע"ב

ערב שהיה שטר חוב יוצא מתחת ידו אינו גובה מיתומים, אך אם כתב בו המלוה 'התקבלתי ממך' גובה גם מיתומים קטנים - לרב הונא בריה דרב יהושע מדובר כשחייב מודה, לרב פפא - כיון שכתב לו המלוה 'התקבלתי' הרי זה כמלוה בשטר שגובה מהיתומים אף לדעתו, שזו אינה רק מצוה אלא חוב המוטל

נשמח לקבל כתובות אימייל ומספרי הפקס על מנת

שנוכל לשלוח אליכם את העלון

ym5744010@gmail.com | 07373-88-000

דווקא כשיש ביד המלוה שטר מקויים, שבלא זה אינו גובה, שיש לומר שכוונת השכיב מרע הייתה שלא להשביע את עצמו.

שכיב מרע שאמר 'מנה לפלוני בידי': אם אין ביד הפלוני שטר - אינו גובה, שיש לומר שכוונת השכיב מרע הייתה שלא להשביע את בניו. ואם הוסיף האב ואמר 'תנו' - תלוי במחלוקת אם מלוה על פה גובה מיורשים או לא. יש ביד פלוני שטר שאינו מקויים - אם הוסיף האב ואמר 'תנו' הרי קיים את השטר ונותנים לו, לא אמר 'תנו' - אין גובה בלא קיום השטר, שמא לא הודה אלא שלא להשביע.

שכיב מרע שאמר 'מנה לפלוני בידי' וטענו היתומים שחזר ואמר לנו אבא 'פרעתי' - יש להאמינם שנזכר האב אח"כ שכבר פרע. אך אם אמר 'תנו מנה לפלוני' אין נאמנים היתומים לטעון שחזר ואמר 'פרעתי', שכיון שאמר 'תנו' בודאי דקדק קודם הודאתו.

שכיב מרע שהודה בפני עדים שחייב לחבירו אינו צריך להם 'אתם עדי' - שרק בריא המודה צריך לומר זאת שאם לא כן יכול לטעון 'משטה הייתי בכ', אך בשעת מיתה אין אדם משטה.

שכיב מרע שהודה בפני עדים - כותבים השטר אף שלא ציוה להם, שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו, והרי זה כאילו אמר להם 'כתבו ותנו לו'.

דף קע"ה ע"ב

מלוה בשטר - גובה גם מנכסים משועבדים. מלוה בעל פה (בעדים) - גובה רק מנכסים בני חורין.

לעולא 'שעבודא דאורייתא', ולכן מן התורה גם מלוה ע"פ גובה ממשועבדים, ותקנת חכמים שלא יגבה מהם משום פסידא דלקוחות, ורק במלוה בשטר אין חוששים לכך הואיל ויש לו קול הם הפסידו עצמם. ועוד תיקנו שיגבה בעל חוב מבינונית (ולא מזיבורית כדין תורה).

לר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש 'שעבודא דאורייתא', ולכן בין מלוה בשטר ובין מלוה בע"פ גובה בין מיורשים ובין מלקוחות.

לרבה 'שעבודא לאו דאורייתא', ולכן מן התורה גם מלוה בשטר אינו גובה ממשועבדים, ותקנת חכמים במלוה בשטר שיש לו קול שיגבה ממשועבדים, כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין. ומה שאמר רבה שאם גבו היורשים קרקע בפרעון חוב אביהם נוטל הבכור פי שניים שאין זה 'ראוי' אלא 'מוחזק' כיון שהיתה הקרקע משועבדת לאביהם - לא אמר זאת אלא בשיטת בני מערבא.

החופר בור ברשות הרבים ונפל עליו שור והרגו - פטור. ואם מת השור - יורשי בעל הבור חייבים לשלם דמי שור לבעליו, ולמ"ד שעבודא לאו דאורייתא מדובר שישבו הדיינים על פתח הבור וחייבוהו מיד בתשלומי השור קודם שמת, ולכן יורשיו חייבים כיון שכבר עמד בדין.

פסק רב פפא: מלוה ע"פ גובה מיורשים - כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין, ואינו גובה מלקוחות - שאין לו קול ואינם יכולים להזהר מכך.

יום שני פרשת מטות מסעי - כ"ג תמוז תשע"ז

דף קע"ז

שטר בכתב יד הלווה בלא עדים, אף שיש בו קיום בית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין - ואף לרבי אלעזר שעדי מסירה כרתי, ושטר הנמסר בפני עדים דינו כשטר עם חתימות עדים, היינו דווקא כשנכתב על מנת למוסרו בפני עדים.

שלשה גיטין פסולים מדרבנן, ואם נתגרשה באחד מאלו ונישאת לאיש אחר הולד כשר: א. כתב הגט בכתב ידו ואין

עליו עדים. ב. יש עליו עדים ואין בו זמן. ב. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד. ולרבי אלעזר שעדי מסירה כרתי אף גט בלא עדים כשר כל שנמסר בפני עדים.

ערב שנכתבה ערבותו לאחר חתימת העדים - אין הערבות נגבית אלא מנכסים בני חורין.

נכתבה הערבות קודם חתימת העדים - אם כתבו 'פלוני ערב' (בלא וא"ו החיבור) - הערבות נגבית רק מבני חורין, שמפרשים חתימות העדים רק על עיקר ההלוואה. כתבו 'ופלוני ערב' - חתימות העדים עולות גם על הערבות, וגובים גם מנכסים משועבדים של הערב.

גט שהוסיפו העדים בסופו (לפני החתימות) שאמר להם הבעל לשאול בשלומי של פלוני - אם נכתב בוא"ו החיבור 'ושאלו' הרי חתימות העדים עולים גם על הגט וכשר, אך אם כתבו 'שאלו' יתכן שלא חתמו אלא על שאילת השלום והגט פסול.

נחלקו במשנה בדין מי שקיבל עליו ערבות אחר ההלוואה - לרבי ישמעאל נתחייב הערב, ולבן ננס לא נתחייב, וקילס רבי ישמעאל את בן ננס, אך אעפ"כ פסק רבי יוחנן כרבי ישמעאל.

בן ננס השווה התחייבות ערב אחר ההלוואה למי שראה אדם חונק את חבירו שיפרענו חובו ואמר לו שיעזבנו והוא יפרענו שודאי לא חל חיובו, ואמר רבי יוחנן שרבי ישמעאל חלק באמת גם בציור זה דחונק, שחיובו של הלה המצילו חל. וגם בזה פסק רבי יוחנן כרבי ישמעאל.

לרב יהודה בשם שמואל ערב להציל מחניקה אינו מתחייב אלא אם קנו מידו - ויש לדייק מדבריו שסתם ערב בלא חניקה מתחייב גם בלא קנין.

לרב נחמן ערב המתחייב בבית דין אין צריך קנין אלא משתעבד ע"י ההנאה שמאמינים לו ב"ד - ומשמע שסתם ערב צריך קנין.

הלכה: ערב המתחייב בשעת מתן מעות - אין צריך קנין (ואם נכתבה הערבות קודם חתימות גובים מנכסים משועבדים של ערב, ואם נכתבה אחר חתימות גובים רק מבני חורין). התחייב אחר מתן מעות - צריך קנין (ובלא קנין אין גובין ממנו אף שנכתבה הערבות בשטר). ערב דבית דין - לעולם אין צריך קנין, שמשמע ע"י ההנאה שמאמינים לו בית דין.

הדרן עלך גט פשוט וסליקא לה מסכת בבא בתרא

יום שלישי פרשת מטות מסעי - כ"ד תמוז תשע"ז

דף ב' ע"א

דינים הגידונים בשלשה

דיני ממונות, כופר בפקדון שהוא גזלן משלח בו יד או חוֹף מיד חבירו (ולוה ואינו משלם אינו בכלל דלהוצאה ניתנה), חובל בחבירו, נזק דשור המועד או אדם המזיק, וחצי נזק דתם, תשלומי כפל דגניבה שנמצא בידו, תשלומי ד' וה' דשור ושה שטבח או מכר.

האונס ומפתה נערה בתולה שמשלם נ' כסף. מוציא שם רע שמשלם מאה כסף, לר' מאיר בג' לחכמים בכ"ג, שיש בו דיני נפשות אם אמת שזינתה תחתיו.

מלקות, לת"ק בג' לר' ישמעאל בכ"ג.

עיבור החודש. עיבור השנה, לר' מאיר בג' לר' שמעון בן גמליאל מתחילין בג' ונושאים ונותנים בה' וגומרין בז', ובדעבד בג' סגי.

סמיכת זקנים על פר העלם דבר של ציבור, עריפת עגלה, לר' שמעון בג' לר' יהודה בה'.

חליצה ומיאון של יתומה קטנה שהשיאוה אמה ואחיה.
נטע רבע ומעשר שני שרוצה לפדותן ואין דמיהן ידועים.

פדיון הקדשות. ערכין המטלטלין, לת"ק בג' לר' יהודה אחד מהם כהן, דכתיב כהן בפרשה. קרקעות של הקדש שבא לפדותן ואדם הפודה עצמו מיד הקדש בט' וכהן.

דינים הנידונים בעשרים ושלשה

דיני נפשות, שור שרבע אשה דכתיב 'והרגת את האשה ואת הבהמה' כמיתת האשה שהיא בכ"ג. בהמה שנרבעה לאיש דכתיב 'ואת הבהמה תהרוגו'. שור הנסקל שנאמר 'השור יסקל וגם בעליו יומת' כמיתת בעלים אילו היה מת ע"פ בית דין.

זאב וארי דוב ונמר וברדלס ונחש שהרגו ונידונין בסקילה כשור לת"ק בכ"ג, לר' אליעזר כל הקודם להורגן זכה, לר' עקיבא כולן בכ"ג חוץ מנחש.

דינים הנידונים בשבעים ואחד

רובו של שבט שעבדו ע"ז במזיד, נביא שקר, כהן גדול שעבד ע"ז, יציאה למלחמת הרשות, להוסיף על ירושלים ועל העזרות, להושיב סנהדרי קטנה של כ"ג בכל עיר, עיר הנדחת.

אין עושין עיר הנדחת בכרך המבדיל בין ישראל לנכרים, ובשלש עיירות הסמוכין זה לזה, אלא בא' או ב'.

סנהדרין גדולה, לת"ק היתה של ע"א שנאמר 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל' ומשה על גביהן, לר' יהודה שבעים.

סנהדרין קטנה היתה של כ"ג, שנאמר 'ושפטו העדה והצילו העדה', עדה של עשרה מחייבין ועדה של עשרה מזכין [כדכתיב 'עד מתי לעדה הרעה הזאת' דהיינו 'מרגלים מלבד יהושע וכלב], וכתיב 'לא תהיה אחר רבים לרעות' הא לזכות הולכים אחר רבים אם רבו מזכים באחד, ועל כן 'אחרי רבים להטות' אתא להטות אחר רבים לרעה בשני מחייבין שרבו על המזכין, הרי כ"ב, ואין בית דין שקול ומוסיפין עליהן אחד.

דף ב' ע"ב ג' ע"א

מספר אנשים בעיר שתהא ראויה לסנהדרין, לת"ק ק"כ לר' נחמיה ר"ל שהוא י' פעמים כ"ג שיהא כל אחד שר על עשרה שפחות מזה לא מצינו שררה.

דיני גזילות וחבלות בג' מומחין, שעיקר ג' כתיב גבי שליחות יד שנאמר 'אלהים' ג' פעמים, וחבלות דמי לגזילה שחובל במונו.

דיני עדים שהודה שחייב לו או שהלוהו בג' הדיוטות

לר' אבהו ורבא הוא מדאורייתא, דסברו דפסוק 'אשר יאמר כי הוא זה' שבפרשת שומרים עירוב פרשיות כתוב כאן ואירי בהלואה, וע"כ דין שלשה שנלמד משם קאי גם על הלואה, ותיקנו דא"צ מומחים שלא תנעול דלת בפני לוויין. אבל אם טעו משלמין ולא אמרינן דכיון שברשות בית דין נחתי כמומחין הן, שלא תנעול דלת בפני לוויין.

לרב אחא בריה דרב איקא מדאורייתא בחד סגי דכתיב 'בצדק תשפוט עמיתך', ו'אשר יאמר כי הוא זה' קאי אפיקדון ולא על הלואה וא"כ א"צ ג' בהלואה, ומדרבנן צריך ג' משום יושבי קרנות שאין בקיאיין בטיב דינין, ובג' א"א דליכא חד דגמיר. אבל אם טעו משלמין ולא אמרינן דכיון דברשות נחתי כמומחין הן דא"כ ירבו יושבי קרנות דלא איכפת להו ללמוד.

דיני ממונות בשלשה גזילות וחבלות בשלשה, לר' אבהו פירושה, מה הן דיני ממונות גזילות וחבלות ולמעוטי הודאות והלואות, דאי הוה תני רק גזילות וחבלות הוה אמינא דאף הודאות בכלל ותני גזילות משום דעיקר ג' נלמד משם. לרבא זרב אחא בריה דרב איקא פירושה, דיני ממונות הודאות והלואות בג' הדיוטות גזילות וחבלות בג' מומחין.

מדאורייתא צריך דרישה וחקירה בדיני נפשות דכתיב 'משפט אחד יהיה לכם', ותקנו שא"צ דרישה וחקירה שלא תנעול דלת בפני לוויין.

שנים שדנו דיני ממונות, לרבא הלכה כר' אבהו דלדברי הכל אין דיניהם דין, לרב אחא בריה דרב איקא הלכה כשמואל שדיניהן דין אלא שנקראו בית דין חצוף.

יום רביעי פרשת מטות מסעי - כ"ה תמוז תשע"ז

דף ג' ע"א

אע"ג דתנן גזילות וחבלות תנא נזק וחצי נזק, למ"ד חצי נזק קנס משום דתנא ממונא וקתני קנסא, למ"ד חצי נזק ממונא משום ששנה אח"כ תשלומי כפל שהוא ממונא שאינו כהקדן תני חצי נזק שהוא פחות מן הקדן.

דף ג' ע"ב

בית דין בשלשה

לרב יאשיה, דכתיב 'ונקרב בעל הבית אל האלהים', 'עד האלהים יבא דבר שניהם', 'אשר ירשיעון אלהים' ג' פעמים אלהים, ואף אם אין דורשין הראשון דאתא לגופיה היה לו לומר 'אל השופט'. לר' יונתן אין דורשין תחלות ומה שאמר 'אל האלהים' לגופיה אתא לדרוש שצריך מומחין ולא הדיוט, אלא ילפינן מב' 'אלהים' דכתיב שם, ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד.

בית דין נוטה

לנטות אחרי רבים להטות, לר' אליעזר בן ריה"ג (ור' יונתן) דרשינן שלא יהא בית דין שקול כדי שיוכלו לנטות אחר הרוב.

לר' יהודה בסנהדרי גדולה דרשינן מפסוקים שהם שבעים אע"פ שהוא בית דין שקול, בשאר בית דין צריך בית דין נוטה, כדאמר בסמיכת זקנים ועריפת עגלה דדרשינן 'וסמכו' שנים 'זקני' שנים, ואין בית דין שקול ומוסיפין אחד.

לר' יאשיה דרשינן מזה שצריך בית דין נוטה בדיני נפשות, אבל בשאר ב"ד א"צ ב"ד נוטה וארבעה או ששה כשרין. אבל מודה דאם הרוב מחייבין או מזכין הולכין אחר הרוב, ק"ו מדיני נפשות החמורים שהולכין בהן אחר רוב.

דיני ממונות, לרבי בחמשה, דכתיב 'אשר ירשיעון אלהים' וקרינן 'ירשיעון' ודרשינן המקרא והיינו שנים, וע"כ גם 'אלהים' דלמעלה שנים, ואין בית דין שקול ומוסיפין אחד. לרבנן בג', די שם אם למסורת שהוא לשון יחיד.

יום חמישי פרשת מטות מסעי - כ"ו תמוז תשע"ז

דף ד' ע"א וע"ב

יש אם למקרא או למסורת

פליגי בה רבי ורבנן דלעיל, ורצו לומר דלרבנן נמי יש אם למקרא וירשיעון לשון רבים קאי על 'אלהים' דלעיל, ולמסקנא פליגי.

כתיב ביולדת נקיבה 'וטמאה שבעים', לר' יהודה בן רועץ קרינן 'שבעים', ורצו לומר דלא פליגי עליה, ולמסקנא למאן דאמר יש אם למסורת דרשינן (כדאמר ר"י בן רועץ בתחלה) דכשם שבטהרה נקיבה כפליים (ס"ו יום) מזכר (ל"ג יום) כך לטומאה נקיבה כפליים (שבעים) מזכר (שבעים).

דמים הניתנין במזבח הפנימי, מתנה אחת מהן מעכבת דכתיב 'ועשה כאשר עשה' שכפל בהזאות ללמד שאם חיסר אחת לא עשה כלום.

דמים הניתנין על מזבח החיצון,

עולה שלמים ואשם שצריכין ב' מתנות שהן ד' שנתנן במתנה אחת כיפר, דכתיב 'ודם זבחיך ישפך' שפיכה אחת.

חטאת, לבית שמאי ב' מתנות מעכבות, דכתיב 'קרנות' 'קרנת' 'קרנת' בחטאות שבמזבח החיצון ויש אם למקרא דקרינן קרנות קרנות קרנות הרי שש, ד' למצווה וב' לעכב. לבית הלל במתנה אחת כיפר, דיש אם למסורת, הרי ד', ג' למצוה וא' לעכב, דכפרה בלא שום מתנה לא אשכחן. לברייתא ילפינן לדינא דבית הלל מדכתיב ג' פעמים 'וכפר' בחטאות חיצוניות למעט ג' מתנות שאין מעכב אלא אחת, ובלא זה היו מסתפקים איך ללמוד מן הדין אם לדמות לחטאות הפנימיות שנקרא חטאת ונאמר בו 'קרנות' שאפילו מתנה אחת מעכבת, או לדמות דמים שלמעלה מחוט הסיקרא (חטאת) לדמים שלמטה (עולה ושלמים ואשם) שבמתנה אחת כיפר.

סוכה, לת"ק צריך ב' דפנות שלימות ושלישית אפילו טפח ברום י', דיש אם למסורת וכתב 'בסכת' 'בסכת' 'בסוכות' הרי ארבע חד לגופיה וג' דפנות, ואתאי הלכה למשה מסיני וגרעה משלישית והעמידה על טפח. לר' שמעון יש אם למקרא בסוכות בסוכות בסוכות הרי ו', בסוכות חד לגופיה ובסוכות בסוכות ד', והלכה למשה מסיני שרביעית טפח. ורצו לומר דלרבנן נמי דרשינן מקרא רק בעינן חד לסכך ולר"ש נלמד מבסוכות הנדרש לגופיה דבלא סכך לא נקרא סוכה, ונדחה.

רביעית דם שיצאה משני מתים, לר' עקיבא מטמא באהל שנאמר 'על כל נפשת מת לא יבא' וקרינן נפשות ודרשינן שתי נפשות ושיעור א'. לרבנן נפשת כתיב לשון יחיד, ולקמן רצו לומר דלרבנן נפשות דעלמא משמע, ונדחה.

ד' תפילין מן התורה, לר' ישמעאל מדכתיב 'לטטפת' בפרשת שמע 'ולטוטפת' בפרשת כי יביאך 'לטוטפות' ביהיה אם שמוע, ודרשינן המסורת הרי ד', לר' עקיבא טט בכתפי שתיים פת בא פריקי שתיים.

סומא בא' מעיניו, ליוחנן בן דהבאי פטור מן הראיה, דכתיב 'ראה' ודרשינן המקרא והמסורת יראה יראה דכדרך שהקב"ה בא לראותך בשתי עיניו כך כשאתה בא לראותו בשתי עיניך. [לרבנן חייב, (דסברי דהיכי דלא שני קרא ממסורת לכ"ע יש אם למקרא ולא למסורת, כדברי הגמ').]

לא תבשל גדי בחלב אמו', לא דרשינן חלב, למ"ד יש אם למקרא משום דקרינן חלב. למ"ד יש אם למסורת, דכתיב 'לא תבשל' דרך בישול אסרה תורה, בחלב שצלול כמים דשייך בו בישול, אבל חלב אינו בישול אלא טיגון. (ולרבנן דיוחנן בן דהבאי, משום דלא שני קרא ממסורת דרשינן מקרא)

יום שישי פרשת מטות מסעי - כ"ז תמוז תשע"ז

דף ה' ע"א

אם הדיין מוזמח לרבים שלמד מרבותיו ומוסיף מעצמו, אע"פ שלא נטל רשות מריש גלותא, יכול לדון יחידי (דכתיב בצדק תשפוט, וסבר דאין עירוב פרשיות להצריך ג').

טעה בדין, אם קיבל רשות מריש גלותא אינו משלם, כיון דנחת ברשות. אם לא קיבל רשות, אם קבלוהו לגמרי במה שיאמר אין משלם. ואם אמרו לו שהיה דעתם שידון להם דין תורה, משלם מביתו אך לא הדר דינא.

נטל רשות מריש גלותא דבבל, מהני לדון בבבל ובארץ ישראל, דכתיב 'לא יסור שבט מיהודה' אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט 'ומחוקק מבין רגליו' בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים, שבט הוא שררה יותר ממחוקק שהוא שררה מועטת.

מנשיא דארץ ישראל מועיל לארץ ישראל ולעיריות העומדין על הגבולין, ורבה בר חנה שנטל רשות מרבי כשירד לבבל, לענין עיריות הסמוכין, אבל לבבל לא מהני רשות דנשיא א"י.

רבה בר רב הונא נטל רשות מאביו והוא מרב ורב מר' חייא ור' חייא מרבי, וע"כ אמר לבית ריש גלותא שאינו כפוף להם, ואע"פ שלא מועיל לדין, בדברים דעלמא אמר להם כן.

רבה בר רב הונא היה בן אחיו של ר' חייא, ורב היה בן אחיו אייבו ובן אחותו אימא, וקראו ר' חייא בן אחותו לומר שהוא אף בן אחותו, או על שם חכמתו דכתיב 'אמור לחכמה אחותי את'.

רבי הסמיך את רב ורבה בר חנה להורות באיסור והיתר, ולדון וליפטר מלשלם.

דף ה' ע"ב

רבי נתן רשות לרבה בר חנה לראות במוזמי בכורות ולהתירם בשחיטה אם יש בהם מום קבוע, ולרב לא התיר. ואע"פ שרב גדול בחכמה, וי"ח שנה גדל אצל רועה בהמה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר, א. כדי שינהגו כבוד ברבה חלק לו חשיבות זה, ולרב יכבדו בלא זה, ב. משום שבקי מאד יראה מום קבוע שלא מכירים בו אחרים, ויאמרו שהתיר רב במום עובר.

גזרו שתלמיד אל יורה באיסור והיתר אלא אם כן נוטל רשות מרבו, משום מעשה שהיה שראה רבי במקום אחד שגבילו עיסותיהן בטומאה, באומרם שתלמיד אמר להם שמי בצעים (מי אגם) אין מכשירין לקבל טומאה, והוא אמר מי ביצים, וגם טעו דסברו דכשם שמי ביצים פסולין למי חטאת כך אין מכשירין, ובאמת דווקא במי חטאת בעינן מים חיים. וע"כ גזרו שצריך ליטול רשות להורות, שאזי מדייק שלא יטעו השומעין את דבריו.

מותר לשרות בפסח חטים מעט במים ולכותשן במכתשת מיד.

תלמיד אסור להורות הלכה במקום רבו אלא אם רחוק ממנו ג' פרסאות כנגד מחנה ישראל במדבר, (ומשום גדולת משה באו גם מרחוק ג' פרסה). אבל להפריש מאיסור יכול אפילו במקום רבו, כר' חייא שהוכיח לכהן שנכנס לבית הקברות, וא"ל שאביו חיללו מן הכהונה, [ולירושלמי, היה אצל רבי שבא לעכו שמקצתה א"י ומקצתה ארץ העמים וראה כהן בקצה העיר שחוץ לגבול א"י שגזרו עליה טומאה כבית הקברות].

דיין שקיבל רשות למקצת דברים, או שקיבל רשות על תנאי כגון עד שנה או שנתיים ולא יותר, יכול לדון בתוך הזמן ובמה שקיבל רשות.

אחד או שנים שדנו, לשמואל דיניהם דין אלא שנקראו ב"ד חצוף, אבל אם ישבו לדין בג' צריכין לגמור בג', וע"כ אם אחד אמר איני יודע דהוה כמאן דליתיה, מוסיפין אחד.

שבת קודש פרשת מטות מסעי - כ"ח תמוז תשע"ז

דף ו' ע"א

שניים שדנו, לר' אבהו, לדברי הכל יכולין בעלי דינין לחזור בהם, דאין דיניהם דין. לשמואל, לר' שמעון בן גמליאל יכולין לחזור בהן, לחכמים אין יכולין לחזור, והלכה כמותם.

דיין יחיד שטעה

קבלוהו עליהם, לכ"ע מה שעשה עשוי ואינו משלם.

אם אמרו שהיה דעתם שידון להם דין תורה. טעה בדבר המפורש במשנה, מחזיר את הדין. טעה בשיקול הדעת כגון ב' תנאים או אמוראים דפליגי ולא נפסק כאחד מהם והילוך הדין כאחד מהם, ועשה כשני, מה שעשה עשוי דמי שקיבל המעות אומר שפסק לו דינו, ומשלם מביתו למי שהוציא ממנו.

פשרה, לר' מאיר בשלשה, דמקשינן לדין שהיא בשלשה דכתיב 'משפט וצדקה'. לחכמים ור' שמעון בן גמליאל באחד,

אלא שצריך ב' שיהיו עדים על הפרשה. וטעמם, לר' אבהו, משום שאין מקישים לדין, לשמואל דסברו שדין מועיל בא' או ב'.

פשרה, לרב אשי אין צריך קנין, דכח בית דין יפה שלא יוכל לחזור אף בלא קנין, ואם קנו מידו א"צ ב"ד. להלכה צריך קנין.

דף ו' ע"ב (ז' ע"א)

פשרה

לת"ק מותר לבצוע עד שלא נגמר הדין, אבל אינו מצווה, ואחר שאמרו איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי אסור לבצוע.

לר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי משבאו לדין אסור לבצוע והבוצע ה"ז חוטא, אלא יקוב הדין את ההר, וכן היה אומר משה שנאמר 'כי המשפט לאלקים הוא', אבל אהרן אהב שלום ורודף שלום וקודם שבאו לפניו לדין היה רודף אחריהן ומטיל שלום ביניהן שנאמר 'תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון'.

לר' יהושע בן קרחה מצוה לבצוע, והיינו לפתוח ולומר להם אם דין ירצו או פשרה ירצו, שנאמר 'אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם' איזהו משפט שיש בו שלום זה ביצוע.

לר' שמעון בן מנסיא עד שאין יודע להיכן דין נוטה רשאי לבצוע, אבל משיוודע להיכן הדין נוטה אף שלא נגמר הדין אסור לבצוע.

'בוצע בדרך נאץ ה'

לר"א בנו של ר' יוסי הגלילי, שהמברך ומשבח את הבוצע הדין ה"ז מנאץ.

לר' אליעזר הגוזל סאה חטים וטחנה ואפאה והפריש ממנו חלה (כיצד מברך) אין זה מברך אלא מנאץ, דבוצע לשון גזילה.

לר' מאיר שהמברך ומשבח את יהודה שאמר 'מה בצע כי נהרוג את אחינו' ה"ז מנאץ, דאחר שדבריו היו נשמעין היה לו לומר נחזירנו לאבינו.

לר' תנחום בר חנילאי קאי על אהרן שבצע ועשה פשרה בינו לבין עצמו והורה היתר לעצמו לעשות להם העגל, כדכתיב 'וירא אהרן ויבן מזבח לפניו', שהבין ממה שראה חור הזבח לפניו על שלא עשה להם, שיהרגו אותו ויתקיים 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא' ולא תהא להם תקנה לעולם, מוטב שיעשו העגל ויתקנו בתשובה.

'יהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו'

לר' יהושע בן קרחה, איזהו משפט שיש בו צדקה זה ביצוע.

לר"א בנו של ר' יוסי הגלילי, כשראה דוד שנתחייב עני ממון שלם לו מתוך ביתו, והוי משפט לזה שהחזיר לו ממנו וצדקה לעני.

לרבי, מדכתיב 'לכל עמו' ולא 'לעניים' היינו דאף אם לא שילם מביתו הוי משפט לזה שהחזיר לו ממנו וצדקה לזה שהוציא גזלה מתחת ידו.

'פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש'

לר"ש בן מנסיא, שאם באת לפטור ולהשליך המריבה המשולה כמים (כרב הונא לקמון) ולשום שלום ביניהן, פטור אותה בראשית המדון עד שלא נתגלע הריב, אך משנתגלה לך היכן הדין נוטה א"א יכול לנטשו.

להחולקים עליו, שמה שפוטר התורה מעליו שנמשלה למים הוא יהא ראשית מדונו וגילוי דינו.

לרב הונא, שהריב דומה לפוטר ופותח צינור הנמשך מן הנהר

כשהנהר גדל, ואם אין סותמו מיד הולך ומרחיב ושוב אין יכול לסותמו, ואביי קשישא אמר שדומה לדפין של גשר דבתחלה כשדורסין עליהן מנענעות וסוף מתחזקות ונקבעות במקומן, דכשמרבה בקטטה מתחזקת.

'לא תגורו מפני איש'

תגורו לשון כינוס כדכתיב 'ויין לא תשתה ולא תאגר', אגרה בקציר מאכלה 'אוגר בקיץ בן משכיל'. לר' יהושע בן לקיש, שכשבאו שנים לדין א' רך וא' קשה וירא שיתחייב חזק וירדפנו להפך הדין, משיוודע היכן הדין נוטה אין רשאי לומר להם איני נזקק לכם, לר' יהושע בן קרחה תלמיד שיושב לפני רבו וראה דין שבא לפני רבו ורואה זכות לעני וחובה לעשיר שלא ישתוק ויכניס דבריו מפני כבוד רבו.

עדים צריכין לידע שמעדידין על ה' שמטריחין אותו להחזיר ממון לבעליו, ולפניו, ושהוא עתיד ליפרע מהם, דכתיב 'ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'.

דיינים צריכין לידע שדינין את ה', ולפניו, והוא עתיד ליפרע מהן, דכתיב 'אלקים נצב בעדת קל', ונאמר 'ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לה'. ואם יאמר דין מה לי בצער הזה שיטעה ויענש, ע"ז מסיק 'ועמכם בדבר משפט' שאין לדיין אלא מה שענינו ראות ולפי מה שעם לבבכם תדונו ולא תיענשו.

יום ראשון פרשת דברים - כ"ט תמוז תשע"ז

דף ז' ע"א

משלות הנרמזים בקרא

אשרי ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, שהלכו בשתיקתו מאה רעות שהיו באות עליו ע"י תגר, כדכתיב 'פוטר מים ראשית מדון' שהפותח בקטטה הוא תחלת מאה דיני, מדון נוטריקון מאה דיני ובגימטריא מאה.

העובר עבירה פעמיים ושלש ולא באה עליו פורענות, אל יתמה דעל ב' ג' גניבות, לא נהרג וסופו ללקות, כדכתיב 'כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו'.

שבע בורות כרויות לרגלי איש שלום וניצול, ובור אחד לעושה רשעה ונופל בה, כדכתיב 'כי שבע יפול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה'.

מי שנטלו ב"ד טליתו לפורעה לאחר יזמר וילך דהואיל ודנו דין אמת לא הפסיד דגזילה הוציאו מידו, כדכתיב 'גם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום', בין הזכאי בין החייב.

כשהאשה מנמנת הסל שבראשה שבה מלאכת ידיה נשפל, דע"י עצלותה אין מלאכתה ניכרת, כדכתיב 'בעצלתים ימך המקרה'.

האדם שבטחתי בו הרים אגרזפו ועמד לנגדי, כדכתיב 'גם איש שלומי אשר בטחתי בו' וגו'.

כשאהבתנו ביני לאשתי היתה עזה על רוחב הסיניף היינו שוכבים ועתה שאינה עזה מטה של פ' אמות לא די לנו, דבתחילה היתה השראת השכינה בעשרה טפחים גובה ואורך אמה וחצי של ארון וכפורת, ובבהמ"ק היה גובה שלשים ואורך ששים, וכשחטאו כתיב 'כה אמר ה' וגו' איזה בית אשר תבנו לי' וגו'.

הדין דין אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר 'אלקים נצב בעדת קל' וגו' ושאינו דין דין אמת לאמיתו גורם שתסתלק מישראל שנאמר 'משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו'.

דיין הנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין הקב"ה נוטל נפשו, שנאמר 'אל תגזול דל וגו', כי ה' ריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש.

ולא רצה רב לדונו שהזכירו טובתו, וראה רב כהנא כשדן אותו שסמוך ובטוח על רב ואמר לו שאם לא יציית ישמתהו.

יום שני פרשת דברים - א' אב תשע"ז

דף ח' ע"א

'כקטן כגדול תשמעון' שיהא חביב דין פרוטה כדין מאה, להקדימו אם דין פרוטה קדם לבא.

'כי המשפט לאלקים הוא' שאם דן שלא כדין, הוא כדן את הקב"ה שמוציא ממון ממנו ומטריחו להחזיר ממון לבעליו.

'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי', לר' חנינא נענש שנטל שררה לעצמו, שלא נאמר לו פרשת נחלות עד שבא מעשה לפניו ולא ידע להשיב, לרב נחמן בר יצחק אמר 'ושמעתי' ולא 'ואשמיעכם' שישמע דבריהם ואם למד ישיב ואם לא ילך ללמוד, ופרשת נחלות היתה ראויה ליכתב על ידו אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, שמגלגלין זכות ע"י זכאי. וראויה פרשת מקושש שתיכתב על ידו ונתחייב מקושש ונכתבה על ידו, שמגלגלין חובה ע"י חייב.

'ואצוה אתכם בעת ההיא' אזהרה לציבור שתהא אימת דין עליהן, **'ואצוה את שופטיכם בעת ההיא'** אזהרה לדיין שיסבול את הציבור עד 'כאשר ישא האומן את היונק'.

משה אמר ליהושע 'כי אתה תבוא את העם' הוא וזקנים שבדור עמו ולא ישתרר עליהם, והקב"ה אמר לו' כי אתה תביא' בעצמו, טול מקל והך על קדקדם דבר אחד לדור ואין שני דברין לדור.

זימון לדין צריך שליח ב"ד לומר לבעל דין שהוא שליח של ג' הדיינים, ואם אמר בשם אחד לא אמר כלום ואם לא בא לא משמתינן ליה, אבל ביומא דדינא א"צ בשם שלשתן.

ברכת הזימון בשלשה.

דיני קנסות בשלשה מומחין, ואפילו עשרה הדיוטות פסולין לדין.

דף ח' ע"ב

מוציא שם רע

בעדים נידון בכ"ג.

בא לדון להפסידה כתובתה על פיו [דנאמן דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה]

לעולא, לר' מאיר, נידון בג', דאין חוששין שישמעו עדים ויבאו להעיד. **לחכמים, בכ"ג,** דחיישינן שיבואו עדים ויהא בו דיני נפשות.

לרבה, לכ"ע נידון בג'.

לאביי ורב פפא (ושאר אוקמיותות דלקמן ט'). לכ"ע נידון בכ"ג דחיישינן שיבואו עדים.

סבר הבעל שיש לו עדים ונתכנסו כ"ג ולא מצא עדים, ובא לידון עכ"פ דיני ממונות להפסידה כתובתה

לעולא, פלוגתא דר' מאיר ורבנן, כנ"ל.

לרבה, לר' מאיר נידון בג' דהוא דיני ממונות, לחכמים בכ"ג דחוששין לכבודן של ראשונים.

לאביי ורב פפא, לכ"ע נידון בכ"ג דחוששין לכבודן של ראשונים.

הביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום ותובע האב מאה סלע מבעל, לכ"ע נידון בג', דלא שייך בו דיני נפשות.

העידו העדים שהתרו בה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה, לאביי, ר' מאיר סבר כר' יהודה שצריך להודיע באיזה מיתה יהרג, וכיון שלא הודיעו לה נידון בג', וחכמים סברו כת"ק

יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגהנם פתוחה מתחתיו שנאמר 'הנה מטתו שלשלמה' - בית המקדש - ששים גבורים סביב לה וגו' כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה - של תורה - איש חרבו על ירכו מפחד בלילות' מפחדה של גיהנם שדומה ללילה.

'דינו לבקר משפט' אם ברור לך הדין כבקר המאיר אמרהו ואם לאו אל תאמרהו, וכן מדכתיב 'אמור לחכמה אחותי את' שצריך שיהא ברור לך כאחותך שהיא אסורה לך.

עשרה שיושבין בדין עונש של הטייה תלוי בצואר כולן, ואפילו תלמיד ששתק כשראה רבו שטעה. וע"כ נטל רב הונא עשרה מבי רב לדון עמו וכן רב אשי כינס כל טבחי מחסיא כשבא טריפה לפניו, כדי שאם יטעו ישתלש העונש בין כולם ויקל מעליהם.

'מלך במשפט יעמיד ארץ' אם הדיין כמלך שבקי בדינין ומלא חכמה יעמיד ארץ, 'ואיש תרומות יהרסנה' אם דומה לכהן שמחזר בבית הגרנות לשאול ב"ד, יהרסנה.

המעמיד דיין שאינו הגון

על הדיין כתיב 'הוי אומר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה הנה הוא תפוש זהב וכסף וכל רוח אין בקרבו' ומסיק 'הס מפניו כל הארץ' שיכלה כל הארץ בעון הזה, שהקב"ה יפרע ממעמידין.

כנוטע אשירה בישראל שנאמר 'שופטים ושוטרים תתן לך' וסמיך ליה 'לא תטע לך אשירה כל עץ' ובמקום שיש ת"ח כאילו נטעו אצל מזבח שנאמר 'אצל מזבח ה' אלקיך'.

'לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב' דיין שמעמידין ע"י כסף וזהב.

רב, כשראה סיעת אנשים אחריו אמר 'אם יעלה לשמים שיאו וגו' כגללו לנצח יאבד' שלא תזוח דעתו. מר זוטרא כשנשאו אותו על הכתף בשבתא דריגלא אמר 'כי לא לעולם חוסן ואם נזר לדור ודור'.

'לא תעלה במעלות' וסמיך ליה 'ואלה המשפטים', בר קפרא דרש מזה שצריך להיות מתונים בדין ולא במרוצה, ר' אלעזר דרש שדיין לא יפסע על ראשי עם קודש כששהציבור יושבין לארץ ועובר ביניהן.

'אשר תשים' ולא אשר תלמדם אלו כלי הדיינים, מקל למכת מרדות ורצועה למלקות שופר לנדוי וסנדל לחליצה, וכתוב 'ואצוה את שופטיכם בעת ההיא', צו לשון זירוז על המקל ורצועה שיטילו אימה על הציבור לשם שמים.

דף ז' ע"ב

אסור לב"ד לשמוע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו, שע"ז יכול לומר דברי שקר ולב הדיין יהיה נוטה לו לזכות ולא יהפך בזכות השני, וכן איסור לבעל דין שיעשה כן. לר' חנינא, דכתיב 'שמוע בין אחיכם ושפטתם' שישמעו דבריהן כשיהיו שניהם יחד, וקרינן נמי שמע בין אחיכם שבעל דין ישמיע דבריו בין שניהם, לרב כהנא דכתיב 'לא תשא שמע שוא' שב"ד לא יקבלו דברי שקר, וכן קרינן לא תשיא אזהרה לבעל דין.

'ושפטתם צדק' צדק את הדין ואח"כ חתכהו, 'בין איש ובין אחיו' אפילו בין בית לעלייה לא יתן לזה בית ולזה עלייה אלא ישווה חלוקתן בדמים, 'ובין גרו' לשון מגור תשמישי דירה שלא יאמר יטול זה תנור וזה כירה אלא יעלה אותן בדמים ויחלוק בשווה.

'לא תכירו פנים במשפט', לר' יהודה פירושה לא תכירהו אם אוהבך הוא, לר' אלעזר לא תנכרהו אם שונאך הוא.

מארחו של רב הזכיר לרב שעשה לו טובה כשבא לפניו לדין,

שצריך רק להודיע שהוא חייב מיתת ב"ד, ונידון בכ"ג.

אם היא אשה חבירה וע"כ לא התרו בה, לרב פפא, לר' מאיר אע"פ שחבירה היא אין נהרגת ונידון בג', לחכמים הלכה כר' יוסי בר יהודה שחבר א"צ התראה, שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד ונידון בכ"ג.

יום שלישי פרשת דברים - ב' אב תשע"ז

דף ט' ע"א

התרו בה מלקות ולא מיתה שאין נהרגת אלא לוקה, לרב אשי נקטינן דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו, ולר' מאיר הלכה כת"ק דמכות נידון בג', לחכמים הלכה כר' ישמעאל דנידון בכ"ג.

ע"פ שנים עדים או שלשה עדים אמר שלשה להחמיר לענוש השלישי כב' העדים, וק"ו שישלם שכר לניטפל לעושה מצוה כעושה מצוה. ומה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף שלשה כן, ואף מאה, דכתיב 'עדים'.

לרבינא, לר' מאיר הלכה כר' יוסי, דבדיני ממונות נמצא אחד מן השלשה קרוב או פסול תתקיים עדות בשאר, ובדיני נפשות אע"פ שהשלישי לא התרה, נמצא קרוב או פסול עדותן בטלה, ונידון בג'. לחכמים הלכה כרבי, דבין בדיני נפשות בין בדיני ממונות אם התרה הקרוב או פסול עדותן בטילה, ואם שתק תתקיים עדות בשאר, ונידון בכ"ג.

דף ט' ע"ב

התרו בה אחרים ולא התרו בה עדים, לאיבעית אימא, לר' מאיר הלכה כר' יוסי דאין נהרג עד שיהיו פי שני עדין מתרין בו דכתיב 'על פי שנים עדים', לחכמים נהרג בהתראת אחרים.

הוכחשו עדים בבדיקות ולא בחקירות, לאיבעית אימא, ר' מאיר סבר כבן זכאי דהכחשת בדיקות הוי הכחשה ואין נהרגת, וחכמים סברו דלאו הכחשה הוא דלא רמו סהדי אדעתיהו לבדוק כ"כ.

הביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום, עדי הבעל נהרגין ואין משלמין ממון דקם ליה בדרבה מיניה.

חזר והביא הבעל עדים והזימום לעדי האב, עדי האב נהרגין ומשלמין, דמיתה משום עדים וממון משום בעל, ואין בו דין קלב"מ.

האומר שפלוני רבעו לאונסו, הוא ואחר מצטרפין להורגו. אמר שרבעו לרצונו, לרב יוסף רשע הוא ופסול לעדות. לרבא אין נאמן לפסול עצמו לעדות דאדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע, ופלגינן דיבוריה להאימינו לגבי חבירו.

יום רביעי פרשת דברים - ג' אב תשע"ז

דף י' ע"א

האומר פלוני בא על אשתי, הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה דאדם קרוב אצל אשתו, ופלגינן דיבוריה.

עדים שהעידו שפלוני בא על נערה המאורסה, נהרגין ואין משלמין ממון טובת הנאת כתובתה שהרי לא הזכירו שם האשה. אם אמרו בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון לאבי הנערה, דממון לאב ונפשות לבועל ולנערה.

עדים שהעידו פלוני רבע השור והוזמו, נהרגין ואין משלמין ממון דמי השור, דלא ידעינן איזהו. אם אמרו שור של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין, דממון לבעל השור ונפשות בשביל פלוני הרובע.

האומר פלוני רבע שורי, הרובע והשור נהרגין, דאין אדם קרוב אצל ממונו [אם אמר שרבעו שורו ולא אמר מי הרובע

או לא היה עד אחר עמו, אסור לגבוה ומותר להדיוט].

עדים שהעידו באיש פלוני שהוא בן גרושה והוזמו, אין נעשים כבני גרושה תחתיו אלא לוקין, דכתיב 'והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע' צדקת צדיק למה הוזכרה כאן, אלא עדים שהרשיעו צדיק והזימום והצדיקו עדים אחרונים את הצדיק דמעיקרא והרשיעו את הרשע העדים, וע"ז אמר והיה אם בן הכות הרשע שלוקין. אבל מ'לא תענה' אין לוקין, דהוא לאו שאין בו מעשה.

מכות

לת"ק בג', דכתיב 'ושפטום' והיינו שנים, ואין ב"ד שקול ומוסיפין אחד.

לר' ישמעאל, בכ"ג. לאביי דכתיב בחייבי מיתות 'אשר הוא רשע למות', וכתוב במלקות 'והיה אם בן הכות הרשע' מה להלן בכ"ג אף כאן בכ"ג. לרבא דמלקות הוא כמיתה, דכיון דעבר על אזהרת בוראו ראוי למות. ומה שצריך אומדנא כמה יכול לקבל ולחיות, משום דכתיב 'ונקלה אחיך לעיניך' שצריך להיות אחיך חי, אחר שלקה.

אמדוהו לקבל עשרים, מלקין אותו י"ח שצריך להיות מכות הראויות להשתלש שתי ידות מאחוריו ושליש מלפניו.

דף י' ע"ב

קידוש החודש [בשלשה].

לאביי, למתניתין צריך לקדש כל חודש.

לרבא, מתניתין כר' אלעזר בר' צדוק דבחודש חסר שעבר וקבעו ראש חדש ביום ל' מקדשין אותו, ובחודש מלא אין מקדשין, שכבר קדשוהו שמים.

לרב נחמן, מתניתין כפלימו דבחודש מלא שעבר מקדשין, אבל כשבא בזמנו ביום ל' אין מקדשין, שא"צ חיזוק שהרי בזמנו בא.

לרב אשי, מתניתין כר' אלעזר דבין בזמנו בין שלא בזמנו אין מקדשין אותו, שנאמר 'וקדשתם את שנת החמשים שנה' שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים.

כשרוצין לעבר את החודש, לסתמא דגמרא אין צריך ג' דבחושבנא תליא, לרב אשי בפירוש מתניתין צריך ג'.

כשמעברין החדש א"צ לומר מעובר החודש.

עיבור השנה

לרשב"ג, בג' מתחילין, אחד אומר לישב ולעיין אם צריך לעבר וב' שלא לישב בטל יחיד, א' אומר שלא לישב וב' אומרים לישב, מוסיפין ב' ונושאים ונותנים בדבר, ב' אומרים צריכה וג' אין צריכה, בטלו שנים, ב' אומרים א"צ וג' אומרים צריכה, מוסיפין עוד שנים ומעברין. וטעם שצריך ג' זה וז', או כנגד פסוקי ברכת כהנים או כנגד שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך, דאשכחן במלכותא דארעא, ועיבור שנה מטכסיסי מלכות שמים הוא ליישב סדר השנים על מכונו.

יום חמישי פרשת דברים - ד' אב תשע"ז

דף י"א ע"א

אין מעברין השנה אלא במזומנין לה ע"י הנשיא מבערב.

ר' חייא למד מר' מאיר ור' מאיר משמואל הקטן והוא משכניה בן יחיאל לייחס פגם לעצמם כדי שלא לבייש אחר, או מיהושע שאמר לו ה' 'חטא ישראל' שלא רצה ה' לגלות לו מי חטא והכניס כל ישראל בכלל, או ממשא שאמר לו ה' 'עד אנה מאנתם' ורק מקצת אנשים לקטו.

משמתו חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל,

דף י"ב ע"א

אין מעברין השנה בשני רעבון, לפי שכלה התבואה וצריך לאכול מן החדש. בימי אלישע היתה שנת בצורת וכתוב 'איש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים כ' לחם שעורים', ובעל שלישה קלה מכל ארץ ישראל לבשל פירותיה, והיה אחר העומר כדאמר 'תן לעם ויאכלו', ואעפ"כ רק שעורים ביכרו ונתבשלו, דמפני שהיתה שנת בצורת לא עיברה שהכל רצו לבית הגרנות.

אין יושבין לעיין ולומר תתעבר השנה לפני ראש השנה, שיש שכחה בדבר קודם שיגיע ויזלזלו בחמץ, ואם עיברה אינה מעוברת. אבל מפני הדחק שמא לא יהא ב"ד מופלא סמוך לאדר או שיעכב מלך האדומי בידן, מעברין אותה ומודיעין לגולה אחר ר"ה מיד, ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר. ולעיין מפני הדחק יכולין גם לפני ר"ה ואין מגלין עד לאחר ר"ה.

אין מעברין שנה מפני שנה הבאה שצריכין לעבר אלא הצריכה תתעבר. אין מעברין ג' שנים זו אחר זו, דמשתנות השנים מתיקונם וניסן שלישי באמצע הקיץ. והקשה ר' שמעון, מר' עקיבא שעובר בבית האסורים ג' שנים, והשיבו, דכיון שהיה בקי בעיבור שנים ויוצא להרג ישבו ב"ד עמו מפני הדחק על עיבור של ג' שנים כל א' בזמנה, ואח"כ עיברו כל א' בעתה.

אין מעברין השנה בשביעית, שמאריכין איסור עבודת קרקע. ורגילין לעבר בערב שביעית להוסיף חדש לעבודת קרקע. במוצאי שביעית, לת"ק אין מעברין שכלה הישן ומאריכין איסור החדש, וסברו דאין מביאין ירק מחוצה לארץ דחוששין שיביא עמה גוש מארץ העמים ויטמא באהל טהרות של ארץ ישראל. של בית רבן גמליאל מעברין מוצאי שביעית, דסברו כרבותינו שהתירו להביא ירק מחו"ל דאין חוששין לגושיהן.

עיבור שנה מפני הטומאה (שנשיא חולה ומדוהו למות לפני פסח או שרובן טמאים ואין אפר פרה)

לת"ק, לכתחלה אין מעברין ואם עיברה מעוברת.

לר' יהודה, אינה מעוברת, דסבר טומאה הותרה בציבור וא"צ לחזר לעשותה בטהרה.

לר' שמעון, מעברין לכתחלה.

חזקיה מלך יהודה עיבר מפני הטומאה של ע"ז וביקש רחמים לכפר בעדו

לר' יהודה, משום שאין מעברין על הטומאה.

לר' שמעון, שאין מעברין אלא אדר והוא עיבר ניסן בניסן, ואעפ"כ שאין מעברין ניסן ד'החדש הזה לכם' זה ניסן ואין אחר ניסן, טעה בדשמואל דאמר שאין מעברין ל' אדר הואיל וראוי להיות ניסן אילו היה חסר, וסבר הואיל וראוי לא אמרינן ולבסוף הודה לשמואל וביקש רחמים.

לר' שמעון בן יהודה, שהיו ישראל מקצתן טמאים ומקצת טהורין ונשים משלימות לרוב טהורין דסבר נשים בראשון חובה, וע"כ אמר שמיעוט הטמאין ידחו לשני. ולבסוף סבר נשים בראשון רשות והוון רובן טמאין ואין ציבור נדחה, וע"כ ביקש רחמים.

ציץ מרצה על טומאת קדשים, לר' שמעון גם כשאינו על מצחו, וראה מכהן גדול ביהכ"פ שאינו על מצחו ומרצה אם אירעה טומאה. לר' יהודה רק על מצחו מרצה, וביהכ"פ שכולו עבודת ציבור טומאה הותרה בציבור.

אין מעברין השנה בל' אדר הואיל וראוי לקובעו ניסן. אין מקדשין אדר שני הואיל וראוי להיות ניסן וקרי בה זה ניסן ולא אחר, אלא שותקין. אם עיברה ביום ל' או קדשוה, לרבא בטל העיבור, דשואלין בהלכות הפסח ל' יום וכשיודיעו אח"כ שעיברה לא יאמינום ויזלזלו בחמץ. לרב נחמן מעובר ומקודש, דידיעי שעיבור השנה תלוי בחשבון חמה ולבנה ויאמרו דעד השתא לא סליק להו סליק להו חושבנא.

אבל היו משתמשין בבת קול, בעליית בית גוריה יצאה בת קול שיש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך, נתנו עיניהם בהלל, וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא, בעליה ביבנה יצתה אותו ב"ק ונתנו עיניהם בשמואל, וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של הלל, ולפני מיתתו הוכיח, שאמר דברי נבואה שיהרגו ר' שמעון ור' ישמעאל בחרב וחבריהם בשאר מיתות, ושאר העם לביזה, וצרות גדולות יבואו, ועל יהודה בן בבא בקשו להספיד כן אלא שאין מספידין על הרוגי מלכות.

אין מעברין את השנה אא"כ ירצה נשיא.

אין מעברין את השנה אא"כ הייתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים שנתקלקלו בימות החורף ועדיין לא נתקנו, ומפני תנורי פסחים שצולין בהן פסחים שצריכין חמה להתייבש, ומפני בני הגולה שעקרו ממקומן לעלות לרגל ואם לא יעברו לא יגיעו, אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני בני הגולה שלא עקרו ממקומן.

אין מעברין השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים ולא מפני גוזלות שלא פירחו, כדי שיגדלו ויוכלו להקריבם, אבל עושין אותן סעד להצטרף לדבר שני שבשבילה צריך לעבר השנה, כגון שלא בא זמן אביב.

עיבור השנה, רצו עושין אותה כ"ט ימים רצו ל' יום.

דף י"א ע"ב

שנה שלישית או ששית לשמיטה הוא זמן הביעור לכל מי ששייה מעשרותיו, תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי ומעשר עני לעני, ומעשר שני אם לא העלהו לירושלים קודם הפסח מבערו ערב פסח בכל מקום שהוא ומתוודה עליו.

רבן גמליאל כתב 'שפרא מילתא באנפאי ובאנפי חביריי' ור' שמעון בן גמליאל כתב 'שפרא באנפאי', ואף שר"ג היה תקיף וזורק מרה בתלמידים ור"ש היה עניו, שמא כתב ר"ג כן לאחר שעברוהו מנשיאותו, שנעשה עניו.

על שלשה דברים מעברין השנה, אם לא בישלה התבואה שלא יהא פסח בחדש האביב, ועל פירות האילן אם יתאחר בישולם אחר העצרת שהוא זמן הבאת ביכורים, ועל התקופה שיתאחר תקופת תשרי אחר החג או תקופת טבת שיתאחר עד ט"ז ניסן. כשיש שנים מהן מעברין, ובזמן שאביב אחד מן השנים שמתעברת הכל שמחין, שאין זמן חדש נארך עליהם שעדיין אין התבואה ראוייה.

רשב"ג אומר על התקופה.

איבעיא אם כוונתו שאם התקופה אחד מן השנים שמתעבר שנה בשבילן הכל שמחין, שלא יהא גשמים לעולי רגלים, או שעל התקופה לחודה מעברין.

מעברין השנה על ג' ארצות שלא בישלו תבואתן ולא הגיע אביב, יהודה ועבר הירדן והגליל. וצריך שנים מהן. ובזמן שיהודה אחת מן המאוחרות הכל שמחין, כי מצוה מן המזבחר שיבא העומר מיהודה הקרוב, ואם בישל ביהודה ועיברה בשביל שנים האחרים, כשמגיע זמן העומר כבר יבשו תבואות שביהודה, ורך ומלא בעינן, ולא יוכלו להביא מיהודה.

אין מעברין השנים אלא ביהודה, ואם עיברה בגליל, לת"ק מעוברת לחנניה איש אונו אינה מעוברת, דכתיב 'לשכנו תדרשו ובאת שמה' כל דרישה שאתה דורש לא יהיו אלא בשכנו של מקום.

אין מעברין השנה ואין מקדשין החדש אלא ביום ואם עיברה או קידשוהו בלילה אינה מעוברת ואינו מקודש, דכתיב 'תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו' איזהו חג שהחדש מתכסה בו זה ראש השנה, וכתוב 'כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב' שהחק שישראל עושין באותו חג דהיינו קידוש החדש הוא כמשפט, מה משפט ביום אף קידוש החדש ביום.

עמוד - מירילוס: 0528-00-1901 הדפסה - דפוס הדר: 02-5385575